

LITURGIKUS ÉNEKTÁR

orgonakönyv

Szerkesztette:
Laczó Zoltán Vince

- 2008 -

ELŐSZÓ

A Sapia Hittudományi Főiskolán, dr. Áment Lukács atya vezetésével írott szakdolgozatom témája a liturgikus zene történetét, mai helyzetét, illetve egyházi énekeink tanításának lehetséges módozatait tárgyalta. A dolgozat mellékleteként készítettem el a *Liturgikus énektár hittanárok részére* című munkámat. A gyűjteményt – elsősorban hallgatótársaim körében – már megírása közben nagy érdeklődés övezte, ezért elhatároztam, ha elkészülök az anyaggal, haladéktalanul közre fogom adni.

Az énekek harmonizálását alapvetően a *Szent vagy Uram* orgonakönyvből kiindulva végeztem. Harmat Artúr klasszikus munkája azonban ma már sok szempontból nem elégíti ki a Második Vatikáni Zsinat utáni igényeket, ezért az énekek szövegét az 1985-ben napvilágot látott *Éneklő Egyház* című énekeskönyv alapján válogattam. Az Éneklő Egyház orgonakíséreteit főként a gregorián parafrázisok estében használtam forrásként, illetve azt az alapelvet tartottam szem előtt, hogy – ahol csak lehetséges – két negyedhangra essen egy akkord. Nagy hiányérzetet okozott azonban, hogy a gitár speciális lehetőségei és a hittanárok átlagos hangszeres tudásszintje miatt, a kísérekben olyan mélyreható változtatásokat kellett tennem, hogy teljesen megszűnt az orgona és a gitár együttjátékának lehetősége. Az semmiképpen nem lenne kívánatos, hogy diákmiséken orgona *helyett* gitárral kísérik a népénekeket, de az orgona *mellett* kellemes színfolt lehet – a barokk zene orgona-csembaló continuo játékmódjának szinonimájaként – a gitár akkordikus, ritmikus játéka.

Tovább gondolva ennek lehetőségét, az is kézenfekvőnek tűnik, hogy a plébániákon, de méginkább a katolikus iskolákban alakíthatóak olyan ifjúsági ének és zenekarok, amelyekben zeneiskolába járó, különböző vonós és fúvós hangszeres tanuló fiatalok is hétről-hétre bekapcsolódhatnak a liturgia zenei szolgálatába. Ez messzemenőig egyezne a Kodály által megfogalmazott zeneoktatási elvekkel. Figyelembe véve a közoktatás, ezen belül a zenei nevelés mai állapotát, idővel mindez nagyon üdvös, példamutató gyakorlattá fejlődhetne.

E felismerés alapján jutottam arra az elhatározásra, hogy hittanároknak szóló gyűjteményemet *Orgonakönyvvel*, és *Zenekari szőlamkották* gyűjteményével egészítem ki. Az orgonakísérek szerkesztése során – gondolva a kezdő kántorok, valamint a zeneiskolában tanulók általános technikai felkészültségére – a lehető legegyszerűbb megoldásokat

reszesítettem előnyben. Fontos szempont volt, hogy a már meglévő gitárkísérek és az orgonaszólam pontosan illeszkedjen egymáshoz, de arra is ügyeltem, hogy a négyszólamú szerkesztésmód legfontosabb alapelvei mindvégig meghatározóak legyenek. Arra már kevesebb figyelmet fordítottam, hogy a gregorián kísérek esetében elkerüljem a szeptimakkord használatát, illetve – mivel népénekeink mindig egyszólamban szólnak meg a szentmise során – azzal sem foglalkoztam, hogy az adott orgonalelet négyszólamú kórusként is énekelhető legyen. Ha többszólamú kórusbetétekkel is színesíteni szeretnénk a liturgiai szolgálatot, ezt leginkább a miseordinárium tételei során egy-egy kórusos mise megtanulásával, vagy a szentáldozás után egy Ave verum corpus, vagy más oda illő gyermekkórusra írt mű eléneklésével tehetjük meg. Elhangozhat még kórusmú a felajánlási ének helyén, de a szentmise egyéb részein – például a zsoltárok és az alleluja helyett – soha ne énekeljünk többszólamú motettát!

Az énekeket visszahelyeztem eredeti hangnemükbe, ezért gitár-orgona együttjáték esetén – a gitárkönyv instrukciói alapján – szükséges a „capodaster”, azaz a „CAPO” használata.

A hangszeres együttes zavartalan összjátékának biztosítására az előjátékokat szaggatott vonallal kijelöltem. Ha a szaggatott vonal két részből áll, akkor a kijelölt ütemeket megállás nélkül, folyamatosan kell egymás után játszani, ezt követően pedig értelemszerűen követni kell az adott ének versszakait. Az énekek tempóját a szövegek természetes ritmusa határozza meg. Általában kötött ritmusban (giusto) játsszunk, de a gregorián parafrázisok esetében és a népi gyűjtésű énekek egy részénél vehetjük a tempót kissé szabadon (parlando, rubato).

Maga a zenekari összeállítás sok variációt rejthet magában. Az *Első szőlam* lehet első hegedű és fuvola. A *Második szőlam* lehet második hegedű és második fuvola, de játszhatja oboa is. A *Harmadik szőlam* lehet harmadik hegedű, vagy brácsa. A *Negyedik szőlam* a basszus. Ezt játssza az orgonapedál, de ez lehet a gordonka, a fagott, a bőgő, sőt a basszusgitár szőlama is, de a helyi lehetőségeknek megfelelően egyéb hangszerek is bekapcsolhatóak a zenekari játékba. A hangszerösszeállítás további lehetőségeiről, a zenekari szőlamok használatának módjáról, az összhangzattan és a hangszerelés alapvető tudnivalóiról a *Zenekari szőlamkották* című kötetben található bővebb instrukció.

Laczó Zoltán Vince

Tartalom:

Az Úr imája	3	<i>Húsvét</i>	119
A szentmise állandó részei (ordinárium).....	4	<i>Krisztus mennybemenetele</i>	128
A szentmise kezdőénekei felajánlási versszakkal évközi időre.....	8	<i>Pünkösöd</i>	130
Énekek az Atyáról, és a Fiúról		Egyéb ünnepek énekei	
bevonulási, vagy felajánlási énekként is énekelhetők az ének szövegének megfelelően	17	az Úr évközi ünnepeire, szentek emléknapjaira, a hívek közösségi ünnepeire	
Énekek az Eucharisziáról		<i>Szentháromság vasárnapja</i>	135
szentáldozás (communio), szentségimádás alkalmával, valamint Úrnapján énekelhetők.....	25	<i>Jézus Krisztus évközi ünnepei</i>	139
Énekek Szűz Máriáról		<i>Szentek emléknapjaira</i>	146
a szentmise végén és Mária-ünnepek alkalmával énekelhetők	47	<i>Augusztus 20. ünnepi énekei</i>	162
<i>A fontosabb Mária-ünnepek énekei</i>	65	<i>A hívő közösség ünnepi alkalmai</i>	167
A karácsonyi idő énekei		<i>Gyász</i>	179
<i>Ádvent</i>	73	<i>Himnuszok a szentmise végén</i>	184
<i>Karácsony</i>	79	Függelék	
<i>Szilveszter, Újév, Vízkereszt</i>	97	<i>Zsoltártónusok és Alleluják</i>	187
A húsvéti időszak énekei		<i>Az Úr imája és a béke szertartása különböző hangnemekben</i>	196
<i>Nagyböjt</i>	103	<i>Tartalom és betűrendes mutató</i>	202

Betűrendes mutató:

Az énekek kezdősora:	Éneklő Egyház sorszám:	Hozsanna sorszám:	Oldalszám:				
A fényes nap	358		178	Áldjad, ember e nagy jódat	165	109 31	
A keresztfához megyek	91	63	114	Áldjon meg minket örök Atyaisten	361	274 177	
A kis Jézus megszületett			82	Áldozattal járul hozzád	149	220 14	
A Szent Keresztnek dicséretéről	294		160	Áldozzunk hív keresztények	228	173 65	
A Szentkenet által	320		175	Áldunk téged, ó angyali kenyér	175	110 32	
A szép szűz Mária	47	19	94	Áll a gyötrött Istenanya	90	65 117	
Adj irgalmat, adj nyugalmat	332	235	179	Angyaloknak Királynéja	242	287 52	
Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga	287	294	166	Angyaloknak nagyságos Asszonya	232	289 48	
Áldj meg minket Jézus	360	269	176	Ave Maria	21	5 76	
				Az esztendő fordulóján	53	38 97	
				Az Ige megtestesült	37	18 90	
				Az isteni Gyermecket	59		100

Az Úristent magasztalom	190		17
Benned bízok Isten	192		167
Boldogasszony Anyánk	234	284	57
Boldogasszony, édes	229	174	66
Boldogságos Krisztus Anyja	241	288	55
Buzgó szívvel ünnepeljünk	80	57	106
Bűnbánóknak menedéke	65	58	108
Bűnös lelkek tisztulásra	66	59	105
Bűnös néped sírva kiált	12	8	77
Christus vincit	367		143
Csendes éj, drága szent éj			80
Csordapásztorok	41-42	20	86
Dicsérvétek az Urat	197	432	21
Dicsőség a magasságban – Gloria (ordinárium)	422		4
Dicsőség mennyben az Istennek	26	21	79
Dicsőség, szent áldás, tisztesség	112	86	126
E világot Ósatyánk elveszté	11		75
Ébredj, ember, mély álmodból	7	9	75
Édes Jézus	184	144	43
Édes Urunk, nézz ránk	333	236	180
Égből szállott szent kenyér	169	114	34
Egek ékessége	300	285	72
Egybegyűltünk, ó nagy Isten	150	221	15
Élők, holtak szent Istene	336	238	181
Előtted Jézusom, leborulok	207	143	24
Ez nagy szentség valóban	170	112	34
Fel nagy örömré	45		89
Felvitetett magas mennyországba	283	167	69
Fényességes ez a mai nap	60	44	101
Fényességes mennybéli nagy Isten	191		18
Föltámadt Krisztus e napon	100	87	
Föltekintünk a szegénység ködfelhőin át	269	216	154
Futva jöttem elibéd	144	222	12
Galileai férfiak	120	94	129

Gyászba borult Isten csillagvára	95	67/B	115
Győzelemről énekeljen – Eucharisztikus himn.	187	280/B	44
Győzhetetlen én Kőszálom	210	145	20
Ha az Úr nem őrzi házad	322		172
Hamvazkodjál hívó lélek	64	51	103
Harmatozások, égi magasok	3	2	73
Hazádnak rendületlenül – Szózat			186
Hogy dicsérhessünk	270		155
Hogyha hozzád járulunk	81	60	107
Hol szent Péter sírba téve – Pápai himnusz	364	275	184
Hozzád sóhaj	147	223	9
Igaz hitnek plántálója	286	297	164
Imádlak, nagy Istenség	164	116	29
In dulci jubilo - Az angyal énekel	31-32	16	81
Isten Báránya – Agnus Dei (ordinárium)	487		7
Isten hozta hív nyájához	325	258	171
Isten, áldd meg a magyart – Magyar himnusz	365	306	185
Isten, hazánkért	258	293	163
Istengyermek, kit irgalmad	39	23	91
Itt jelen vagyom	163		26
Jaj énnékem, jaj szomorú fejemnek	74		110
János áll a part felett	61	45	102
Jézus Krisztus, az Atya igéje	68		169
Jézus szíve, legtisztább szív	133	155	140
Jézus, megváltó Istenünk	102		121
Jézus, világ Megváltója	84	70	113
Jézusomnak szívén	132	154	139
Jó ügyet védtél	302		152
Jöjj el Lélek	129		170
Jöjj, Szentlélek Istenünk	125	97	134
Jöjj, Szentlélek Úristen	126	259	133
Kegyes szemmel nézz ránk	143	227	11
Kegyességgel hívsz, ó Jézus	151	226	12
Keresztények, sírjátok	82	71	114

Két oszlopa igazságnak	274	211	149
Kezdődik az ének	142	229	10
Ki ragyogni látod élted csillagát	346	241	183
Kihez az Úr elküldé szent angyalát	311		158
Királyi zászló jár elől	79	82	112
Könyörülj, Istenem, én bűnös lelkemen	71	53	174
Krisztus feltámadta	98		119
Krisztus feltámadott	107	88	122
Krisztus Jézus nagyanyjának	280	214	156
Krisztus Jézus született	34		83
Krisztus teste és szent vére	166	118	33
Krisztus Urunknak áldott születésén	35		84
Krisztus virágunk	111	89	127
Krisztus, te fénye	259		145
Leborulva áldlak	161	119	30
Lelkem tiszta lánggal ég	248	183	60
Magasztalja lelkem	251		54
Magyar hazánk, te jó anya	285		162
Magyarok fénye	290	296	165
Mária kis hajlékában	266	165	69
Mária, Mária	249	184/B	51
Máriát dicsérje lelkünk	315	161	67
Máriát dicsérni	243	292	61
Megadja most Isten	319		168
Megszületett már a mennyei Király	48		96
Megváltó Királyunk	89	77	111
Ments meg engem, Uram	340	243	182
Mennyegzős köntösbe	181	120	42
Mennybe ment Krisztus e napon	118		128
Mennyből az angyal	43	25	87
Mennynek Királyné Asszonya	224	205	52
Mennyországnak Királynéja	222	203	51
Mi Atyánk – Az Úr imája – Pater Noster	456		3
Midőn a Szűz magzatát	46	26	93

Mintha köztünk Jézus járna		50	103
Most az Úr Krisztusnak	176	122	39
Most lett a kenyér	177	123	38
Nagy öröm van ma az égben	304	210	160
Nagy örömmel, énekléssel	291	169	70
Ne hagyj elesnem, felséges Isten	72		109
Ne szállj perbe énvelem	70		108
Nyújtsd ki mennyből	235	189	58
Ó add, Jézusom	134	153	141
Ó áldott, szent Istenem	180	126	41
Ó dicsőséges Asszonyság	219	191	56
Ó dicsőséges, ó ékességes	233	192	49
Ó fényességes szép Hajnal	16	11	77
Ó ifjak, lányok, gyermekek	109		125
Ó Jézus, emlékezni rád	189	152	22
Ó Jézus, Jézus	85	74	116
Ó jöjj, ó jöjj el Emmánuel	15		78
Ó jöjj, ó jöjj, Üdvözítő	6		73
Ó ki ez oltáron kenyér színe alatt		106	138
Ó Mária, drága név	292	172	71
Ó Sion, templomod	674	164	68
Ó szentséges, ó kegyelmes	183	127	46
Ó szép Jézus, ez újesztendőben	55	41	99
Ó Teremtőnk, hallgass minket	69		168
Ó, édes Jézus, ég és föld dicsőséges Királya	141	159	144
Ó, gyönyörű szép titokzatos éj	40	29	92
Oltalmad alá futunk	220		47
Örök Mindenható	282		159
Örülj, vigadj tisztaságban	284	168	70
Örvendetes napunk támadt	106	90	124
Örvendezzünk, jertek	148	257	8
Örvendjete angyalok	101	85	120
Pange lingua	155	318	25
Pannóniában nőtt	261	304	146

Pásztorok, pásztorok	44	32	88
Serkenj lelkem mély álmodból	22		74
Szállj szívünkbe, nagy Isten	127	98	130
Szent Benedekhez	277		153
Szent Erzsébet asszony életéről	310	303	147
Szent Gellért püspök	296	300	152
Szent Imre herceg	306	299	148
Szent Magdolna elmene	116	92	127
Szent Miklós püspök	312		160
Szent vagy, szent vagy – Sanctus (ordinárium)	448		6
Szent vagy, Uram	172	129	27
Szentháromságnak életem, halálom	131	105	135
Szentlélek Isten, szállj reánk	124	102	132
Szép kelet, szép nap	56	39	98
Szeretettel jönnek hozzád	152	230	16
Szeretlek, szép Jézus	201	157	19
Szikhahitű László	273	302	151
Szívem, Uram ne fuvalkodott fel	203		18
Szívünk, lelkünk most kitárjuk	696	78	104
Szívünk, lelkünk összeszedjük	230	177	65
Születésén Istennek	28		86
Szűz Mária e világra nekünk	54	35	99
Te vagy földi éltünk	236	195	59
Téged vár a népek lelki sötétsége	327	4	161
Téged, Isten dicsérünk – Te Deum	369	276/A	136
Tekints reánk, Mindenható	330		168
Teremtő lélek, jöjj közénk!	123		131
Úr Jézus, legszebb életút	140		144
Úr Krisztus feltámadott	103		123
Uralkodsz, ó Uram	193		17
Uram hiszek és remélek	217	263	173
Uram, irgalmazz – Kyrie (ordinárium)	482		4
Uram, Jézus, légy velünk	200	150	23
Üdvössége lett e háznak	136	267	171

Üdvözlégy Felség	179	133	40
Üdvözlégy kegyes szent László király	272		150
Üdvözlégy Mária, kegyelemmel			62
Üdvözlégy Mária, tengernek	238	196	64
Üdvözlégy nagy Király	139	135/b	142
Üdvözlégy Oltáriszentség	171	136	35
Üdvözlégy, édes Jézusunk	182	132-113	27
Üdvözlégy, Krisztusnak	162	134	28
Üdvözlégy, ó drágalátos	173	135	37
Vigasságos, hangos nagy örömünk támadt	30	36	85
Világmegváltó Krisztusunk	24		95
Virágszombatnak estéjén			118
Zálogát adtad, ó Jézus	168	142	36
Zeng a harang	146	232	13
Zengj szívem dalt	239	171	50
Zengje a szívünk	307		157

Köszönet Dr. Áment Lukács egyházzenesz, bencés szerzetes atyának, valamint Luty Johanna és Rólik Imre kántoroknak a gyűjtemény létrejöttéhez nyújtott önzetlen és áldozatos segítségükért.